

Asia: VN/8329/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kotoutumislain korvaukset (61-62 §)

Monika-Naiset liitto ry ei kannata kotoutumislain korvausten alentamista.

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaan kotoutumissuunnitelman enimmäiskesto on 1.1.2025 alkaen korkeintaan 24 kuukautta ja sitä voidaan pidentää korkeintaan 36 kuukaudeksi esimerkiksi vanhempainvapaan vuoksi.

Kotoutumisen nopeuttaminen edellyttää, että heti maahantulon alkuvaiheessa on saatavilla tarpeita vastaavaa tukea. Huolena on, että kotoutumisen velvoite tehostuu kotoutujalle, mutta kunnat ja hyvinvointialueet eivät pysty tarjoamaan yksilöllisiä tarpeita vastaavia ja yhdenvertaisia kotoutumisen tukipalveluita.

Kotoutumislain laskennallisen korvauksen korvausajan lyhentäminen heikentäisi kuntien ja hyvinvointialueiden mahdollisuuksia selviytyä niille asetetuista palveluvelvoitteista ja halukkuutta tarjota pakolaisille ja turvapaikanhakijoille kuntapaikkoja. Muutos vaikeuttaisi erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien ja eniten palveluita tarvitsevien kotoutumista ja työllistymistä.

Seurauksena kuntiin sijoittuminen vaikeutuisi ja myönteisen oleskeluluvan saaneet muuttaisivat todennäköisimmin sinne, missä entuudestaan on sosiaalisia verkostoja - käytännössä pääkaupunkiseudulle ja muihin suuriin kaupunkeihin, jotka jo nykyään kantavat suurimman vastuun maahan muuttaneista henkilöistä.

Monika-Naiset liiton huoli on, että kotoutumisajan lyheneminen heikentää erityisesti jo valmiiksi heikossa asemassa olevien maahan muuttaneiden naisten mahdollisuuksia kotoutumispalveluihin ja kotoutumiseen.

Maksu käyttämättä jääneen tapaamisen tulkkauskustannuksesta (32 a §)

Monika-Naiset liitto ry ei kannata hallituksen esitystä asettaa sakkomaksuja tulkkipalveluiden käyttäjälle käyttämättä jääneistä tulkkiajoista.

Ehdotettujen toimenpiteiden, kuten asiakkaan elämäntilanteen selvittäminen ja mahdollisten maksujen periminen vaatisivat työpanosta, jonka kustannukset olisivat korkeammat, kuin perittävä tulkkaushinta. Niissäkin tapauksissa, joissa voitaisiin ryhtyä perintään, todennäköisesti sakkoa ei saataisi perittyä henkilön heikon taloudellisen aseman takia.

Ehdotetusta lakimuutoksesta ei synny odotettua säästöä.

Alaikäisenä yksin tulleiden tuki (34, 69 §)

Alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleiden keskuudessa on paljon erityistä tukea ja riskiryhmiin kuuluvia nuoria. Heidän tehokas tukemisensa itsenäisen elämän alkuvaiheessa ennaltaehkäisee syrjäytymistä ja siitä aiheutuvia kustannuksia tulevaisuudessa.

Alaikäisenä ilman huoltajia maahan saapuneiden tuen ikärajan laskemisesta haettavat säästöt ovat marginaalisia. Tukea tarvitsevat nuoret käytännössä vain siirrettäisiin aikuissosiaalityön piiriin. Sosiaalihuoltolain mukaan erityistukea on tarjottava sitä tarvitseville henkilöille.

Pakolaisten vastaanotto (44 §)

-

Muut huomiot

Monika-Naiset liitto tekee työtä haavoittuvimmassa elämäntilanteessa olevien maahan muuttaneiden naisten parissa. Asiakkaidemme näkökulmasta nykyinen kotoutumisjärjestelmä on epäyhdenvertainen ja palvelujen saatavuus ja laatu riippuvat paljolti asuinpaikasta. Alueelliset erot voivat olla suuria.

Järjestöillä on merkittävä rooli erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden kotoutumisen tukemisessa ja erikoisosaamista vaativien palvelujen tarjoamisessa. Näitä on usein kehitetty

yhteistyössä kuntien kanssa. Hyvistä toimintamalleista ja kumppanuuksista on pidettävä kiinni, ja varmistettava, että ne säilyvät kotoutumisen rakenteita uudistettaessa.

Tuominen Jenni
Monika-Naiset liitto ry